

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF RISK-ORIENTED ACCOUNTING IN ENSURING BUSINESS CONTINUITY

У статті розкрито передумови застосування принципу безперервності у бухгалтерському обліку і звітності та підходи до його реалізації. Обґрунтовано пріоритетні напрями вдосконалення бухгалтерського обліку безперервності діяльності підприємства на підставі ризик-орієнтованого підходу. Методологічним базисом ризик-орієнтованого обліку визначено концепції безперервності та цінності; міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ 1, МСФЗ 7, МСФЗ 10); міжнародний стандарт аудиту (МСА 570). Розроблено концептуальну модель ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку на новій парадигмі, яка передбачає використання спеціального інструментарію. Об'єктами ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку визначено ресурси (активи), господарські процеси, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, втрати прибутковості (економічних вигід), пов'язані з ризиком, резерви. Надано рекомендації щодо відображення у бухгалтерському обліку резервів на покриття витрат економічних вигід, впровадження яких дасть змогу оцінити активи й зобов'язання за реальною вартістю. Запропоновано методичний інструментарій, який об'єднує спеціальні методи обліку, аналізу, ризик-менеджменту і системи моделей вартісно-орієнтованого управління.

Ключові слова: безперервність діяльності, ризик-орієнтований бухгалтерський облік, ризики, резерви, фінансова звітність, інструментарій, реальна вартість активів і зобов'язань.

В статье раскрыты предпосылки применения принципа непрерывности в

бухгалтерском учете и отчетности и подходы к его реализации. Обоснованы приоритетные направления совершенствования бухгалтерского учета непрерывности деятельности предприятия на основе риск-ориентированного подхода. Методологическим базисом риск-ориентированного учета определены концепции непрерывности и ценности; международные стандарты финансовой отчетности (МСФО 1, МСФО 7, МСФО 10); международный стандарт аудита (МСА 570). Разработана концептуальная модель риск-ориентированного бухгалтерского учета на новой парадигме, которая предусматривает использование специального инструментария. Объектами риск-ориентированного бухгалтерского учета определены ресурсы (активы), хозяйственные процессы, обязательства, собственный капитал, доходы, расходы, потери доходности (экономических выгод), связанные с риском, резервы. Предоставлены рекомендации по отражению в бухгалтерском учете резервов на покрытие потерь экономических выгод, внедрение которых позволит оценить активы и обязательства по реальной стоимости. Предложен методический инструментарий, который объединяет специальные методы учета, анализа, риск-менеджмента и системы моделей стоимостно-ориентированного управления.

Ключевые слова: непрерывность деятельности, риск-ориентированный бухгалтерский учет, риски, резервы, финансовая отчетность, инструментарий, реальная стоимость активов и обязательств.

УДК 657.1:330.131.7

<https://doi.org/10.32843/bses.53-31>

Костирко Р.О.

д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Юрченко О.С.

аспірант кафедри обліку

і оподаткування

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Kostyrko Ruslan

Banking University

Yurchenko Olena

Banking University

The article reveals the prerequisites for the application of the principle of continuity in accounting and reporting and approaches to its implementation: standard, based on a temporary reporting format; an approach based on the concept of economic cyclicality (life cycle of the enterprise); an approach based on the concept of financial stability; risk-oriented. The priority directions of improvement of accounting of continuity of activity of the enterprise on the basis of the risk-oriented approach are substantiated. The methodological basis of risk-oriented accounting is defined as: the concept of continuity and value; international financial reporting standards (IFRS 1, IFRS 7, and IFRS 10); International Standard on Auditing (ISA 570). A conceptual model of risk-oriented accounting on a new paradigm has been developed, which provides for the use of special tools in the following areas: accounting policy of business continuity; accounting and analysis of the impact of risks on business continuity; risk-based analysis and measurement of assets and liabilities; accounting for reserves to cover losses from business risks; modification of accounting and analytical information for decision making and reporting. Within the framework of accounting and auditing, groups of risks are identified: due to the regulation of accounting and auditing; related to unforeseen circumstances in the activities of the enterprise; accounting policy risks; risks of business continuity audit. Objects of risk-oriented accounting are defined: resources (assets), business processes, liabilities, equity, income, expenses, loss of profitability (economic benefits) associated with risk, reserves. In order to comply with the principle of prudence in the formation of information for management and reporting, recommendations are provided for the reflection in the accounting of provisions for economic losses, the introduction of which will measure assets and liabilities at fair value. A methodological toolkit is proposed, which combines special methods of accounting, analysis, risk management and a system of cost-oriented management models, which provides an opportunity to assess the market value of the enterprise in the future, taking into account the risk of economic loss.

Key words: business continuity, risk-oriented accounting, risks, reserves, financial statements, tools, real value of assets and liabilities.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобалізаційних процесів та невизначеності ринкового середовища велике значення має інформація про ризики та перспективи безперервної діяльності підприємств. Інструментом забезпечення інформаційних потреб управління та стейкхолдерів про поточний фінансовий стан підприємства,

перспективи розвитку, очікувані наслідки від прийнятих рішень та можливості його подальшого функціонування є система бухгалтерського обліку. Необхідність формування інформації про ризики безперервної діяльності підприємств у системі бухгалтерського обліку підтверджується положеннями вітчизняних та міжнародних стандартів фінансової

звітності та аудиту. Наявна система вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку та звітності відстає від вимог МСФЗ, що не дає змогу підприємствам відображати достовірно інформацію в бухгалтерській звітності про результати діяльності та фінансовий стан з урахуванням ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні положення принципу безперервності діяльності підприємств в бухгалтерському обліку та аудиті висвітлені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, таких як Е. Хендриксен, М. Ван Бреда [19], Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл [14], С. Козменкова, В. Краснов [11], Я. Соколов [17], Я. Гринчишин [6], Е. Іонін [8], А. Озеран [15].

Дослідженню проблем, пов'язаних з відображенням ризиків бізнесу в бухгалтерському обліку й під час здійснення аудиту, присвячені наукові праці вітчизняних учених, таких як О. Атамас, Г. Крамаренко, І. Вигівська, В. Макарович, Р. Воронко, К. Проскуріна.

У статті П. Атамас, О. Атамас, Г. Крамаренко доводиться об'єктивна неминучість підприємницьких ризиків у ринкових умовах господарювання, наводяться способи запобігання негативним наслідкам ризикових операцій та порядок відображення у бухгалтерському обліку витрат і результатів ризикових операцій.

Р. Воронко, Н. Вовчик обґрунтували необхідність створення системи ризик-орієнтованого внутрішнього контролю та запропонували модель класифікації бізнес-ризиків задля контролю та управління.

Л. Гнилицька доводить необхідність становлення в обліковій системі нової концепції звітності, орієнтованої на оцінювання ризику, яка б адекватно відображала реальний стан капіталу підприємства, на основі чого визначає пріоритети удосконалення облікових технологій управління ризиками. Це сприятиме підвищенню достовірності фінансової звітності підприємств та зробить її більш привабливою для різних груп користувачів.

В монографії І. Вигівської, В. Макарович, яку присвячено питанням удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками факторингового бізнесу, теоретично обґрунтовано комплексне методичне забезпечення бухгалтерського обліку діяльності факторингової компанії в умовах ризику, особливості облікового відображення методів управління ризиками та розкриття відповідної інформації у бухгалтерській звітності.

М. Якименко виділяє основні етапи бухгалтерського обліку ризиків та пропонує класифікацію ризиків-фактів господарського життя й систем індикаторів-показників для оцінювання рівня типовості ризику, що дає можливість оцінити втрати економічних вигід.

Подальшого дослідження потребують такі питання, як розроблення методологічних поло-

жень розвитку на підставі ризик-орієнтованого підходу бухгалтерського обліку, моделі організації обліково-аналітичного забезпечення безперервності діяльності підприємства, вдосконалення методичного інструментарію для обліку й аналізу витрат економічних вигід від ризикових операцій.

Постановка завдання. Метою статті є визначення передумов застосування принципу безперервності у бухгалтерському обліку і корпоративній звітності підприємств та розкриття методологічних положень ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку з позиції концепції безперервності та цінності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Безперервність діяльності є одним з принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, який у Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) визначається як припущення [13]. Це означає, що звітність має складатися з огляду на припущення безперервності діяльності, такий прогноз на майбутнє повинен розкриватися в поясненнях до звітності. Вимоги до аудиту фінансової звітності за принципом безперервності діяльності на майбутнє містить міжнародний стандарт аудиту МСА 570 «Безперервність діяльності» (ISA 570 Going Concern) [12], тому припущення про безперервність не тільки є постулатом того, що підприємство орієнтоване на продовження й розвиток своєї діяльності у майбутньому, але й визначає модель організації бухгалтерського обліку й фінансової звітності.

У вітчизняній практиці принцип безперервності закріплено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та ПСБО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Принцип безперервності діяльності господарюючого суб'єкта визначає облікову концепцію діяльності підприємства.

Результати дослідження свідчать про наявність таких різних теоретичних підходів до дотримання принципу безперервності у фінансовій звітності [8–11]:

- стандартний підхід, заснований на тимчасовому форматі звітності;
- підхід, що ґрунтується на концепції економічної циклічності (життєвого циклу функціонування підприємства);
- підхід, заснований на концепції фінансової стійкості;
- ризик-орієнтований підхід.

Стандартний підхід ґрунтується на Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (МСБО) 1 «Подання фінансової звітності», МСФЗ (IAS) 1, де зазначено, що економічний суб'єкт буде продовжувати свою діяльність у найближчому майбутньому (не менше 12 місяців за звітним періодом), в нього відсутні наміри чи необхідність ліквідації, істотного скорочення діяльності, його активи й зобов'язання обліковуються відповідним чином. В умовах кризи

господарювання призводить до зростання неможливості здійснення подій після звітної дати, порядком обліку яких у міжнародній системі обліку регулюється МСФЗ (IAS) 10 «Події після закінчення звітного періоду» [12]. Згідно з МСФЗ (IAS) 10 події після звітної дати (коригуючі події) відображаються у звітності до дати підписання річної звітності; події після звітної дати (не коригуючі події) розкриваються тільки в примітці (поясненнях) до фінансової звітності. Припинення істотної частини основної діяльності підприємства, якщо цього не можна було передбачити за станом на звітну дату, підлягає розкриттю лише в примітках до фінансової звітності без її переоцінки, тоді як, відповідно до п. 16 МСФЗ (IAS) 10, припущення безперервності діяльності недоречно, тому необхідно відповідним чином змінювати фундаментальні методи бухгалтерського обліку.

Підхід, заснований на концепції економічної циклічності, полягає в оцінюванні безперервності життєвого циклу підприємства задля виявлення еволюційної неплатоспроможності, яка сигналізує про банкрутство та розроблення прогнозів щодо покращення фінансового стану шляхом аналізу бухгалтерської звітності. При цьому, на думку Я. Соколова, звітний рік пов'язаний тільки з особливостями господарського циклу й не пов'язаний з календарним роком, оскільки в кожній галузі національної економіки є свій цикл [17]. Господарський цикл не завжди співпадає зі звітним періодом і відповідає календарному року, що не суперечить МСФЗ. Цей підхід корелює з реалізацією концепції збереження капіталу [8]. З позиції концепції платоспроможності безперервність діяльності суб'єкта господарювання означає, що з моменту реєстрації підприємство має можливість і наміри здійснювати діяльність до виконання всіх своїх зобов'язань і реалізації всіх активів. Збереження фінансового капіталу є необхідною умовою визнання отриманого прибутку у звітному періоді, що безпосередньо пов'язано зі збільшенням вартості чистих активів після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власниками протягом цього періоду [8]. Забезпечення безперервності в майбутньому досягається збалансованістю чистого прибутку й чистого грошового потоку. Результати діяльності вважаються досягнутими, коли процес інкасування приносить потік грошових коштів на підприємство, на основі яких міг би розпочатися новий цикл, який, як очікується, з часом принесе прибуток [2, с. 332].

Підхід, що базується на концепції фінансової стійкості, передбачає функціонування економічного суб'єкта (системи) в майбутньому за умови самофінансування й своєчасного виконання своїх зобов'язань. Реалізація концепції фінансової стійкості проявляється на етапі класифікації активів за ступенем ліквідності [10, с. 170–171]

та зобов'язань за чергою погашення задля здійснення аналізу фінансової стійкості. Погоджуючись із В. Красновим [11, с. 1151], маємо підкреслити важливість оцінювання активів і зобов'язань по «реальній вартості». Під реальною вартістю розуміється величина грошових коштів, яку можна отримати від продажу активів на момент погашення зобов'язань. Вартість активів і погашення зобов'язань змінюється, їх співвідношення має бути приблизно рівним, інакше різниця має бути покрита за рахунок прибутку підприємства [11, с. 1147–1162].

Поглиблений аналіз вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й звітності засвідчив необхідність обліку та перевірки інформації щодо впливу ризиків на фінансові результати діяльності підприємств, тому ризик-орієнтований підхід є найбільш доцільним для розвитку методології бухгалтерського обліку за принципом безперервності, спрямованого на захист бізнесу та прав власника шляхом надання повної та прозорої інформації щодо потенціалу зростання вартості підприємств з урахуванням ризиків діяльності для задоволення потреб різних зацікавлених осіб. Насамперед ризики обумовлені характером представлення в бухгалтерській звітності інформації про господарські ризики, які супроводжують фінансово-господарську діяльність підприємства. Згідно з міжнародною практикою у звітності розкривається інформація про ринковий ризик, кредитний ризик і ризик (умовні факти) господарської діяльності. В Україні подання такої інформації регламентується П(с)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» П(с)БО 13 «Фінансові інструменти». На цьому етапі джерелом інформації про ризики фінансово-господарської діяльності підприємств є бухгалтерська звітність, а саме Баланс (звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід). Проте звітність не надає повної інформації про господарські ризики, пов'язані з непередбаченими подіями, тому зовнішні користувачі вимушені самостійно ідентифікувати та оцінювати ризики втрат прибутку підприємства для прийняття управлінських рішень. Це обумовлює необхідність розвитку методології та методичного забезпечення ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку діяльності підприємств на основі ризик-орієнтованого підходу.

Виходячи з головної мети забезпечення безперервності діяльності підприємства та стабільного відтворення його вартості, розроблена концептуальна модель ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку на новій парадигмі визначає елементи та пріоритетні напрями його організаційно-методичного забезпечення (рис. 1).

Кожний елемент системи бухгалтерського обліку містить ризик-складову частину, яка формується під впливом ризик-факторів.

В основу формування методології бухгалтерського обліку безперервності діяльності підприємств покладено міжнародні стандарти, а саме МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності», МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації», МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», МСА 570 «Безперервність діяльності». Базовими концепціями бухгалтерського обліку є концепції безперервності діяльності та цінності. Концепція безперервності діяльності передбачає, що підприємство створюється задля діяльності у майбутньому й не має намірів добровільно припинити свою діяльність, тому кредитори можуть розраховувати на своєчасне виконання їх вимог.

Реалізація функції бухгалтерського обліку в забезпеченні безперервності діяльності підприємств обумовлює необхідність розроблення облі-

кової політики та комплексу робіт, пов'язаних з обліком та оцінюванням ризиків. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» і МСА 570 орієнтують на розкриття інформації в корпоративній звітності щодо ризиків, оскільки «невизначеність» пов'язана з ризиком планування прийняття рішень здійснення дій на всіх рівнях економічної системи. Згідно з п. 33 МСФЗ 7, за кожним типом ризиків, що виникають внаслідок фінансових інструментів, суб'єкт господарювання розкриває ризики і те, як вони виникають; мету, політику й процеси з управління ризиками, а також методи, які використані підприємством для оцінювання ризику; будь-які зміни порівняно з попереднім періодом, тому необхідні ідентифікація та оцінка зовнішніх і внутрішніх ризиків бізнесу, зокрема ризиків зниження фінансової стійкості, неплатоспроможності або банкрутства.

Рис. 1. Концептуальна модель ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку в забезпеченні безперервності діяльності підприємств

З огляду на невизначеність поведінки зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання в межах обліку та аудиту виникають такі групи ризиків.

1) Ризики, обумовлені регулюванням бухгалтерського обліку. Наявні стандарти обмежують свободу підприємств у розкритті інформації про досягнення цілей та конкурентні переваги, що сприяють зростанню їх вартості, зокрема творчий потенціал, рівень кваліфікації працівників, ділова репутація. Як наслідок, за рівних умов підприємства з різним якісним складом людського капіталу мають однакову вартість.

2) Ризики, пов'язані з формуванням облікової політики та організації бухгалтерського обліку. На практиці такі ризики обумовлені самостійним вибором способів та методів відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності.

3) Ризики, пов'язані з непередбачуваними обставинами в діяльності підприємства, зокрема виникнення гарантійних зобов'язань, знецінення фінансових вкладень, неплатоспроможність, непогашення дебіторської заборгованості. У зв'язку з необхідністю відображення втрат економічних вигід від ризиків необхідними є розроблення класифікації за об'єктами, видами, причинами й факторами та використання спеціального облікового інструментарію [9].

4) Ризик застосування професійного судження в процесі аудиту безперервності діяльності, оскільки існує вірогідність, що підприємство не зможе дотриматися у найближчому майбутньому принципу безперервності діяльності. Відповідно до МСА 570 «Безперервність» аудит безперервності діяльності підприємств здійснюється задля забезпечення впевненості користувачів в тому, що прийняті ними управлінські рішення мають під собою обґрунтовану та об'єктивну основу, яка залежить від попередження аудитором про ризики, що загрожують неупередженості аудитора, тому аудит безперервності діяльності є одним з обов'язкових елементів аудиту фінансової звітності.

Виходячи з аналізу дослідження попередніх теоретичних надбань у бухгалтерському обліку та ризик-менеджменті, ми визначили ключові складові частини та завдання, такі як облікова політика безперервності діяльності, ідентифікація та оцінювання ризиків господарської діяльності для задоволення потреб зацікавлених осіб; аналіз та оцінювання активів і зобов'язань з урахуванням ризиків; розроблення моделі організації обліково-аналітичного забезпечення безперервності діяльності підприємства; вдосконалення обліку резервів на покриття втрат від ризиків; модифікація та узагальнення обліково-аналітичної інформації для складання інтегрованої корпоративної звітності.

Предметом ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку є інформація про стан та зміни активів і зобов'язань з урахуванням ризиків, а також дійсний потенціал збереження капіталу та стабільного відтворення вартості підприємства в майбутньому.

Ґрунтуючись на концепціях цінності та безперервності, ключовими об'єктами ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку ми визначили ресурси (активи), господарські процеси, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, втрати прибутковості (економічних вигід), пов'язані з ризиком, резерви. Під час формування інформації для задоволення потреб менеджменту й звітності про реальну вартість активів і зобов'язань необхідно дотримуватись принципу обачності. Це означає, що вартість активів, зобов'язань і доходів змінюється у часі, інформацію у звітності слід відображати за справедливою та номінальною вартістю, що дасть змогу врахувати ризики, які впливають на діяльність підприємства. У зв'язку з цим пропонується формувати та відображати в бухгалтерському обліку резерви за такими трьома напрямками, як резерви майбутніх витрат і платежів, оціночні резерви та резерви за рахунок чистого прибутку. Резерви розглядаються як компенсація втрат від ризиків, зокрема на товарно-матеріальні цінності, які морально застаріли або ринкова вартість яких частково знизилась; знецінення фінансових вкладень; покриття збитків діяльності підприємства та втрат від непогашеної дебіторської заборгованості. Такий підхід відповідає головній меті реалізації принципу безперервності, оскільки відображення резервів на покриття втрат від ризиків у бухгалтерському обліку дає змогу реально оцінити та скорегувати вартість активів у фінансовій звітності.

Методичний інструментарій формують спеціальні методи обліку, аналізу, ризик-менеджменту та системи моделей вартісно-орієнтованого управління (VBM), через які реалізується єдина система обліку та аналізу забезпечення безперервності діяльності підприємства. Такий інструментарій дає можливість оцінити ринкову вартість підприємства на майбутнє з урахуванням ризику втрат економічних вигід.

Висновки з проведеного дослідження. У зв'язку з необхідністю розкриття достовірної та прозорої інформації у звітності для різних користувачів вирішено завдання розвитку методології бухгалтерського обліку щодо безперервності діяльності на підставі ризик-орієнтованого підходу. Реалізація запропонованої концептуальної моделі бухгалтерського обліку припускає виконання комплексу таких дій, як формування облікової політики безперервності діяльності підприємства, облік та аналіз впливу ризиків на безперервність діяльності, аналіз та оцінювання активів і зобов'язань з урахуванням ризиків, вдосконалення організаційно-методичного забезпечення.

Облік ризику, який є складовою частиною бухгалтерського обліку безперервності діяльності підприємства передбачає ідентифікацію, класифікацію за видами виникнення ризиків, формування та оцінювання резервів на покриття економічних вигід від ризиків, узагальнення облікової інформації для потреб менеджменту та різних користувачів. Створення системи обліку ризиків діяльності підприємства забезпечує формування інформаційної бази для обґрунтованого вибору методів контролю дії окремих факторів, що впливають на ризику бізнесу, та дає змогу визначити резерви на покриття втрат економічних вигід. Використання спеціального облікового інструментарію сприятиме підвищенню якості та достовірності корпоративної фінансової звітності через відображення активів і зобов'язань за реальною вартістю.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Атамас П., Крамаренко Г. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємства. *Академічний огляд*. 2016. № 31. С. 60–69.
2. Бернштейн Л. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / пер. с англ. Москва : Финансы и статистика, 1996. 624 с.
3. Вигівська І., Макарович В. Обліково-аналітичне забезпечення управління ризиками факторингового бізнесу : монографія. Житомир : Житомирська політехніка, 2019. 140 с.
4. Воронко Р., Вовчик Н. Управління ризиками і концепція ризик-орієнтованого внутрішнього контролю. *Міжнародний науковий журнал*. 2018. № 3–4. С. 49–58.
5. Гнилицька Л. Облікові технології управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки підприємства. *Фінанси, облік і аудит*. 2012. Вип. 19. С. 253–265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2012_19_32 (дата звернення: 25.05.2020).
6. Гринчишин Я. Принцип безперервності в Україні: порівняння з міжнародними стандартами. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 11. С. 3–8.
7. Дмитренко І. Аудит: діагностика безперервності діяльності підприємств : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. 320 с.
8. Іонін Є. Діагностика відповідності платоспроможності базовим концепціям бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1 (24). С. 129–137.
9. Костирко Р. Організація контрольно-аналітичної системи, орієнтованої на формування протиризикового механізму управління економічним потенціалом підприємства. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського*. 2011. № 3 (51). С. 109–114.
10. Костирко Л. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Фактор, 2008. 336 с.
11. Краснов В., Козменкова С. Принцип непрерывности деятельности: сущность и экономическая обусловленность. *Международный бухгалтерский учет*. 2017. Т. 20. № 19. С. 1147–1162.

12. МСА 570 «Безперервність діяльності» (ISA 570 Going Concern) Міжнародний стандарт аудиту 570 «Безперервність». URL: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf (дата звернення: 23.05.2020).

13. Міжнародні стандарти фінансової звітності станом на 2020 рік. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення: 23.05.2020).

14. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета / пер. с англ. Москва, 2004. 496 с.

15. Озеран А. Принцип безперервності діяльності – індикатор оцінки вартості підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 2 (23). С. 234–242.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Київ : Алерта, 2020. 316 с.

17. Соколов Я. Основы теории бухгалтерского учета : монография. Москва, 2003. 496 с.

18. Стафиевская М. Бухгалтерский учет рисков в коммерческих организациях. *Международный бухгалтерский учет*. 2014. № 35 (329). С. 16–29.

19. Хендриксен Э., Ван Бреда М. Теория бухгалтерского учета. Москва, 2000. 567 с.

REFERENCES:

1. Atamas P., Kramarenko H. (2016) Rol bukhhalterskoho obliku v upravlinni ryzykamy pidpryyemstva [The role of accounting in enterprise risk management]. *Akademichnyy ohlyad*, № 31, pp. 60–69.
2. Bernstain L. (1996) Analiz finansovoi otchietnosti: teoriia, praktika i intierprietatsiia [Analysis of financial statements: theory, practice and interpretation]. Moskva: Finansy i statistika. (in Russian)
3. Vyhivska I., Makarovych V. (2019) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia ryzykamy faktorynhovoho biznesu [Accounting and analytical support of risk management of factoring business]. *Zhytomyr Polytechnic*. (in Ukrainian)
4. Voronko R., Vovchik N. (2018) Upravlinnia ryzykamy i kontseptsiiia ryzyk-orientovanoho vnutrishnoho kontroliu [Risk management and the concept of risk-oriented internal control]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal [International scientific journal]*, № 3–4, pp. 49–58.
5. Hnylytska L. (2012) Oblikovi tekhnolohii upravlinnia ryzykamy pry zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky pidpryyemstva [Accounting technologies for risk management in ensuring the economic security of the enterprise]. *Finansy, oblik i audyt [Finance, accounting, audit]*, vol. 19, pp. 253–265. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2012_19_32 (accessed: 25 May 2020).
6. Hrynchyshyn Ya. (2013) Pryntsyp bezperernosti v Ukraini: porivniannia z mizhnarodnymy standartamy [The principle of continuity in Ukraine: comparison with international standards]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt [Accounting and auditing]*, № 11, pp. 3–8.
7. Dmytrenko I. (2010) Audyt: diahnostyka bezperernosti diialnosti pidpryyemstv [Audit: diagnostics of business continuity]. Donetsk: DonNUET. (in Ukrainian)
8. Ionin Ye. (2019) Diahnostyka vidpovidnosti platospromozhnosti bazovym kontseptsiiam bukhhalterskoho obliku [Diagnosis of solvency compliance with basic accounting concepts]. *Finansy, oblik, banky [Finance, accounting, banks]*, № 1(24), pp. 129–137.

9. Kostyrko R. (2011) Orhanizatsiia kontrolno-analitychnoi systemy, oriyentovanoi na formuvannia protyryzkovoho mekhanizmu upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstva [Organization of control and analytical system focused on the formation of anti-risk mechanism for managing the economic potential of the enterprise]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tugan-Baranovskoho* [Bulletin of Donetsk National University of Economics and Trade. M. Tugan-Baranovsky], № 3 (51), pp. 109–114.
10. Kostyrko L. (2008) Diahnastyka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva [Diagnosis of the potential of financial and economic stability of the enterprise]. Kharkiv: Faktor. (in Ukrainian)
11. Krasnov V., Kozmienkova S. (2017) Printsip nieprieryvnosti dieiatelnosti: sushchnost i ekonomichieskaia obuslovliennost [The principle of continuity of activity: the essence and economic conditionality]. *Mezhdunarodnyi bukhhaltierskii uchiet* [International accounting], vol. 20, № 19, pp. 1147–1162.
12. MSA 570 “Bezperervnist diialnosti” (ISA 570 Going Concern) Mizhnarodnyi standart audytu 570 “Bezperervnist” [International Standard on Auditing 570 “Continuity”]. Available at: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf (accessed: 23 May 2020).
13. Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti, stanom na 2020 rik [International Financial Reporting Standards, as of 2020]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (accessed: 23 May 2020).
14. Nidlz B., Andieron Kh., Kolduell D. (2004) Printsipy bukhhaltierskoho uchieta [Principles of accounting]. Moskva: Finansy i statistika. (in Russian)
15. Ozeran A. (2012) Pryntsyp bezperervnosti diialnosti – indyikator otsinky vartosti pidpriemstva [The principle of continuity of activity is an indicator of enterprise value assessment]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhaltierskoho obliku, kontroliu i analizu* [Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis], № 2 (23), pp. 234–242.
16. Polozhennia (standarty) bukhhaltierskoho obliku. (2020) [Accounting regulations (standards)]. Kyiv: Alerta. (in Ukrainian)
17. Sokolov Ya. (2003) Osnovy teorii bukhhaltierskoho uchieta [Fundamentals of accounting theory]. Moskva: Finansy i statistika. (in Russian)
18. Stafiievskaia M. (2014) Bukhhaltierskii uchiet risikov v kommierchieskikh orhanizatsiakh [Risk accounting in commercial organizations]. *Miezhdunarodnyi bukhhaltierskii uchiet* [International accounting], № 35 (329), pp. 16–29.
19. Khiendriksien E., Van Breda M. (2000) Teoriia bukhhaltierskoho uchieta [Accounting theory]. Moskva: Finansy i statistika. (in Russian)